

درس هفتم

مهمان شهرما

درس نامه

• معنی واژگان جدید

حضور: حاضر بودن، وجود	استقبال: به پیشواز کسی رفتن، پیشواز
نشاط: شادی، شوق	بی صبرانه: بی طاقت، نا آرام، زود، با اشتیاق بسیار
هیجان: شور و شوق	رخسار: چهره، روی، سیما
پرتوان: با قدرت، پرنیرو، توانا	خروشان: پر سروصدا
بالأخره: سرانجام، عاقبت	هممه: سروصدا
مشتاق: دارای شوق، آرزومند	انبوه: بسیار، فراوان، زیاد
فَعَالِیَّت: کوشش، تلاش	غوغا: سروصدا
لحظه شماری: انتظار کشیدن، پیوسته منتظر کسی بودن	
خیره شدن: توجّه عمیق، نگاه کردن به چیزی بدون برداشتن چشم از آن	

• واژگان هم خانواده

مشتاق - اشتیاق - شوق	صبر - صبور - صابر	اشعار - شعر - شاعر
متوجّه - توجّه	درس - مدرس - تدریس	فَعَالِیَّت - فاعل - فعل - فَعَال

• واژگان متضاد

تند ≠ کند	پاکیزه ≠ کثیف	طلوع ≠ غروب
-----------	---------------	-------------

• واژگان مهم املائی

حضور - استقبال - نشاط - خلاصه - رخسار - نشاط انگیز - لحظه شماری - بالأخره - انبوه - غوغا - مرتّب - مسئولان - صف های منظم - طلوع - فَعَالِیَّت - ذهن - محور

دانش زبانی

در درس قبل با **نشانه‌ی ربط** یا **پیوند** آشنا شدید و یاد گرفتید که، نشانه‌ی ربط «و» دو جمله را به هم ربط می‌دهد. در این درس با نشانه‌های ربط یا پیوند دیگری آشنا می‌شوید. «اما» و «ولی» هم نشانه‌ی ربط هستند و مانند «و» دو جمله را به هم پیوند و ربط می‌دهند.

واژه آموزی

- خود + باور ← به کسی می‌گویند که به توانایی‌های خودش آگاهی و باور داشته باشد.
 خود + بین ← کسی که فقط خودش را می‌بیند و به دیگران و توانایی‌های آن‌ها توجهی ندارد.
 خود + دار ← کسی که مراقب رفتار خود است و از انجام کارهای ناپسند پرهیز می‌کند.

آیین نگارش

هر داستان دارای عناصری است. عناصر داستان شامل:

- ۱ شخصیت‌های داستان: کسانی که در داستان از آن‌ها نام می‌بریم.
- ۲ زمان: منظور زمانی است که داستان در آن اتفاق افتاده است.
- ۳ مکان: منظور مکانی است که داستان در آن اتفاق افتاده است.
- ۴ اتفاق‌های داستان: ماجراهایی که باعث شکل گرفتن داستان شده‌اند.
- ۵ نتیجه: ما از هر داستان به یک نتیجه می‌رسیم. آن‌چه از داستان آموختیم نتیجه‌ی داستان است.

پرسش‌های درس

جاهای خالی را کامل کنید.

- ۱ در جمله‌های زیر کلمه‌ی صحیح را از داخل پرانتز انتخاب و در جای خالی بگذارید.
 الف) بچه‌ها مرتب ساعت ورود را از _____ مدرسه می‌پرسیدند. (مسئولان - مسئولان)
 ب) فکر کردن باید _____ تلاش باشد. (مهور - محور)
 ج) سرودهای _____ از صدا و سیما شنیده می‌شد. (نشاط‌انگیز - نشات‌انگیز)
- ۲ جمله‌های زیر را با کلمه‌ی مناسب تکمیل کنید.

(شهرستان قشم ۹۳-۹۳)

توان - نقص - مشتاقانه - اقیانوس - معذرت - استقبال

- الف) هر یک از ما لحظه‌شماری می‌کردیم که روز _____ کی می‌رسد؟
- ب) حاکم به هوش و فهم پسر آفرین گفت و مرد از او _____ خواست.
- ج) برخی از شوق می‌گریستند و جمعی _____ گوش می‌دادند.
- د) در بدن آرش هیچ _____ و عیبی نبود.

درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.

- ۱ دانش‌آموزان قرار گذاشتند برای استقبال به محل سخنرانی بروند.
- ۲ با پوشش هماهنگ و در صف‌های منظم به سمت مدرسه رفتیم.
- ۳ گذشت زمان به درک معنی بعضی از مطالب کمک می‌کند.

نادرست درست

به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

۳

۱ با توجه به مفهوم جمله‌ها، کلمه‌ی مناسب را بنویسید.

- الف) به کسی که به توانایی‌های خودش آگاهی و باور داشته باشد، چه می‌گویند؟
 ب) به کسی که فقط خودش را می‌بیند و به دیگران و توانایی‌های آن‌ها توجهی ندارد، چه می‌گویند؟
 ج) به کسی که مراقب رفتار خود است و از انجام کارهای ناپسند پرهیز می‌کند، چه می‌گویند؟
- ۲ جمله‌های زیر را با حروف نشانه‌ی «**اما**» یا «**ولی**» به هم وصل کنید.
- ایرانیان در برابر تورانیان پایداری می‌کردند. بعضی چیزها را نمی‌توان با چشم دید مثل عشق.
 از پیروزی ناامید شده بودند. نشانه‌هایشان را می‌توانیم ببینیم.

گزینه‌ی درست را مشخص کنید.

۴

۱ به کسی که فقط خودش را می‌بیند و به دیگران و توانایی‌های آن‌ها توجه ندارد، می‌گویند:

- الف) خودپسند ب) خودجوش ج) خودبین د) خوددار

۲ خودباور یعنی:

- الف) کسی که خودش را می‌بیند و به دیگران و توانایی‌های آن‌ها توجه ندارد.
 ب) کسی که مراقب رفتار خود است و از انجام کارهای ناپسند پرهیز می‌کند.
 ج) کسی که همه‌چیز را برای خود می‌پسندد و به دیگران توجهی ندارد.
 د) کسی که به توانایی‌های خودش آگاهی و باور داشته باشد.

۳ کدام یک از گزینه‌های زیر حالت انتظار مردم را برای ورود امام (ره) توصیف **نمی‌کند**؟

- الف) بی‌صبرانه ب) مشتاقانه ج) امواج اقیانوس د) پرهیجان

۴ کدام یک از گزینه‌های زیر **غلط املایی** دارد؟

- الف) هر یک از ما لحظه‌شماری می‌کردیم که روز استقبال کی می‌رسد.
 ب) فقط به انبوه جمعیت و هجوم عاشقانه‌ی مردم فکر می‌کردم.
 ج) برخی از شوق می‌گریستند و جمعی مشتاقانه گوش می‌دادند.
 د) در صف‌های منظم به طرف محل حضور آقا به راه افتادیم.

۵ کدام گروه از گزینه‌های زیر هم‌خانواده **نیستند**؟

- الف) درس - مدرس - تدریس ب) فکر - تفکر - متفکر
 ج) وقت - اوقات - دقت د) صبر - صبور - صابر

۶ به کدام گروه از واژه‌های زیر **نمی‌توان** «خود» اضافه کرد و کلمه‌ی معنی‌داری ساخت؟

- الف) آموز - بین ب) کار - جوش ج) دار - باور د) پسند - کوب

۷ کدام گروه از بین گزینه‌های زیر کلمه‌های مخالف را نشان **نمی‌دهد**؟

- الف) گرم ≠ سرد ب) بی‌قرار ≠ ناآرام ج) ورود ≠ خروج د) آغاز ≠ پایان

۸ معنی کدام کلمه با سه کلمه‌ی دیگر **مفاوت** است؟

- الف) نشاط ب) هیجان ج) مشتاق د) خروشان

- ۹ کدام یک از کلمه‌های زیر جمع نیست؟
 الف) فعالیت ب) اشعار
 ج) جملات د) مستولان
- ۱۰ به جای چه نشانه‌ای قرار می‌گیرد؟
 هر یک از ما لحظه‌شماری می‌کرد که روز استقبال کی می‌رسد
 الف) (؟) ب) (.) ج) (،) د) (؛)
- ۱۱ بیت زیر چند جمله دارد؟
 «باغ و بستان و کوه و دشت و همه خانه‌ی ما و آشیانه‌ی ماست»
 الف) دو ب) یک ج) سه د) چهار
- ۱۲ کدام گزینه با بقیه فرق دارد؟
 الف) بزرگ و کوچک ب) پیر و جوان ج) زیاد و کم د) خسته و تشنه

بخوان و بیندیش

انتظار

• معنی واژگان جدید

مشام: بینی دلهره: نگرانی، اضطراب اندوه: غم، ناراحتی، غصه
 تحسین آمیز: آمیخته به ستایش و آفرین گفتن، همراه با تعریف و تمجید لطیف: ملایم، نرم

• واژگان هم خانواده

ضخامت - ضخیم لطیف - لطافت مرخص - ترخیص
 تحسین - حَسَن - محسن - احسان

• واژگان متضاد

پُر ≠ خالی تشنه ≠ سیراب دلگیر ≠ دل‌باز جدا ≠ وصل
 آرام آرام ≠ تند تند خوش رنگ ≠ بدرنگ خوش بو ≠ بدبو

• واژگان مهم املایی

باغچه - خلاصه - منظور - لطیف - اشعه - نفوذ می‌کند - می‌لغزد - مرخصی - طعنه - اعتنا - ضخامت - واقعاً

پرسش‌های بخوان و بیندیش

به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

• غلط‌های املایی را در متن زیر پیدا کرده و در سطر زیر بنویسید.

در برابر خورشید آغوش می‌گشایم تا اشعه‌ی گرم آن در وجودم نفوذ کند. نگاه مهربان دخترک به روی من می‌لغزد و با اندوه می‌گوید: «کاش محمد تقی به مرخصی بیاید.» به حرف‌های گل سوسن اعطنامی کنم. درخت سیب به من نگاه تهسین آمیز می‌اندازد.

جاهای خالی را کامل کنید.

در جمله‌های زیر کلمه‌های غلط را خط بزنید و کلمه‌ی صحیح را در جای خالی بنویسید.

الف نگاه دخترک از روی _____ به طرف من می‌چرخد. (خارها - خوارها)

ب دوباره نرگس به حیاط می‌آید هنوز هم _____ است. (غصه‌دار - قصه‌دار)

ج آرام‌آرام از فشار خود کم می‌کنند و به _____ یک گلبرگ از هم فاصله می‌گیرند. (زخامت - ضخامت)

گزینه‌ی درست را مشخص کنید.

۱ کدام گزینه با گزینه‌های دیگر هم‌معنی نیست؟

الف لطیف ب ملایم ج زلال د نرم

۲ در کدام گزینه واژه‌های مخالف وجود ندارد؟

الف دلگیر، دل‌باز ب سریع، تند ج غم، شادی د تشنه، سیراب

۳ معنی کدام گزینه درست نوشته شده است؟

الف تحسین: تمجید ب اعتنا: طعنه ج می‌لغزد: می‌لرزد د دلهره: اندوه

۴ رابطه‌ی معنایی واژه‌ها در کدام گروه مانند «اندوه، ناراحتی» است؟

الف لطیف، لطافت ب شکوفه، گلبرگ ج سردرگم، گیج د بیرون، درون

۵ کدام گروه از گزینه‌ها، هم‌خانواده نیست؟

الف منظور، نظر، ناظم ب تحسین، احسان، محسن ج حواس، حس، احساس د محبت، حبيب، حب

۶ کدام گزینه از عناصر یک داستان نمی‌باشد؟

الف شخصیت داستان ب نتیجه ج مکان د نام داستان

۷ کدام گزینه از شخصیت‌های داستان «انتظار» نمی‌باشد؟

الف نرگس ب درخت سیب ج محمدتقی د باغچه

۴ تاور: درشت پیکر تیغه: لبه‌ی برنده‌ی شمشیر ماهر: زبردست رشید: دلاور
پیشنهاد: نظر، رأی چاره: راه‌حل بردباری: صبر قامت: قد و بالا
۵ تیر از کوه و دشت و درّه گذشت و در کنار رود جیحون بر تنه‌ی درخت تناوری نشست. من همه‌ی جان خود را در تیر
خواهم گذاشت و جان خود را برای سربلندی ایران فدا خواهم کرد.
۶ من در جنگل گل‌ها و سبزه‌ها را دیدم و پرنده‌هایی که در لابه‌لای شاخه‌ی درختان لانه ساخته بودند را تماشا می‌کردم و به
مرغابی زیبایی که در رودخانه شنا می‌کرد چشم دوخته بودم.
۷ آرش کمان‌گیر، تیرانداز ماهر ایرانی است. بازرگان از این کار طوطی تعجب کرد.

پاسخ ۳

۱	گزینه‌ی ج	۲	گزینه‌ی الف	۳	گزینه‌ی ج
۴	گزینه‌ی ب	۵	گزینه‌ی ب	۶	گزینه‌ی ب
۷	گزینه‌ی الف	۸	گزینه‌ی ب	۹	گزینه‌ی ج

پاسخ ۴

الف (از - که - را - به) پ (به - تا - در - که)

پاسخ ۵

۱	الف ۲	۳	پ ۳
۲	الف ۳	۴	پ ۴
- د ۲

پاسخ ۶

۱	گزینه‌ی د	۲	گزینه‌ی ج	۳	گزینه‌ی الف
۵	گزینه‌ی ب	۶	گزینه‌ی د	۷	گزینه‌ی د

پاسخ پرسش‌های درس ۷

پاسخ ۱

۱	الف	مسئولان	پ	محور	ج	نشاط‌انگیز
۲	الف	استقبال	پ	معذرت	ج	مشتاقانه
- د ۱ نقص

پاسخ ۲

۱	نادرست	۲	نادرست	۳	درست

پاسخ ۳

۱	الف	خودباور	پ	خودبین	ج	خوددار
- ۲ ایرانیان در برابر تورانیان پایداری می‌کردند اما از پیروزی ناامید شده بودند.

بعضی چیزها را نمی‌توان با چشم دید مثل عشق ولی نشانه‌هایشان را می‌توانیم ببینیم.

پاسخ ۴

گزینه‌ی ب ۴	گزینه‌ی ج ۳	گزینه‌ی د ۲	گزینه‌ی ج ۱
گزینه‌ی د ۸	گزینه‌ی ب ۷	گزینه‌ی د ۶	گزینه‌ی ج ۵
گزینه‌ی د ۱۳	گزینه‌ی الف ۱۱	گزینه‌ی الف ۱۰	گزینه‌ی الف ۹

پاسخ ۵

نفوذ - می‌لغزد - مرخصی - اعتنا - تحسین آمیز

پاسخ ۶

الف) خارها	ب) غصه‌دار	ج) ضخامت

پاسخ ۷

گزینه‌ی ج ۱	گزینه‌ی ب ۲	گزینه‌ی الف ۳	گزینه‌ی ج ۴
گزینه‌ی الف ۵	گزینه‌ی د ۶	گزینه‌ی د ۷	گزینه‌ی الف ۸

پاسخ‌پرسش‌های درس ۱۰

پاسخ ۱

الف) اطفال	ب) ابداع	ج) شرح حال
د) میهن	هـ) طبع	و) بهره
الف) زیرا	پ) ولی	ج) انا

پاسخ ۲

۱ ولی ← اولیا	۲ طفل ← اطفال	۳ ناشنوا ← ناشنویان

۲ شرح حال - دل‌سوز - باغچه‌بان - سرگذشت - صبر - میهن - خشنود

۳ شعر: شاعر	فعال: فعالیت	نخست: نخستین	اعتماد: معتمد

۴ انتها - کوتاه - قدیم - تهی

۵ دایر نشده بود: تشکیل نشده بود

کنج: گوشه

سرمشق: الگو

ج) مکتب

د) استعداد

شرح حال: سرگذشت

۶ الف) زیستن

۷ آمد

نشست

معلم

۸ بر عهده‌ی دانش‌آموزان است.

پاسخ ۳

گزینه‌ی ج ۱	گزینه‌ی د ۲	گزینه‌ی ج ۳	گزینه‌ی الف ۴